

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiło Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.—Din, za naročnike v
inozemstvu 40.—Din letno.
Posamezna številka po 1.—Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana,
razpise služb je plačati po 75 para za
vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg
poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat 75 para
za nadaljnja uvrčenja primeren popust.
Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva
UJU ima s članarino tudi že plačano
naročnino, torej ni treba članstvu na-
ročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne
stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Enotni in okvirni šolski zakon.

I.

Slovensko organizirano učiteljstvo je že dvakrat imelo priliko, stopiti pred javnost z izgotovljenimi zakonskimi načrti o narodnih šolah. Obakrat je v svojem načrtu govorilo podrobno sicer le o teh, obakrat pa je tudi povdarilo zahteve, naj šolski zakon ne obravnuje le narodnega, t. i. nižjega in občega, nego naj obsega vse šolstvo. Poudarjalo je, da je šolstvo kot vzgojna naprava nekaj enotnega, idejno nedeljivega, ki ga diferencirajo le razne naučne, t. i. intelektualne svrhe, ki jih ta ali ona šola zasleduje.

Narod, država je enota, v kateri ima vsak član pravico do iste izobrazbe, odgovarjajoče njegovim zmognostim in njegovim nagnenjem. Zato mora biti vsakemu državljanu brez razlike rodu in premoženjskih zmognosti odprta vsaka šola, da si v njej lahko izobrazijo svoje zmognosti v prid sebi in narodu. Zaradi edinstvene narodne ideje pa je tudi potrebno, da vsaka šola, bodisi nižja, srednja ali višja, vsakomur poda jednoliko vzgojo: vzgojo moralno, nacionalno, socialno in telesno. Smoter vzgoje je tedaj isti, smoter intelektualne izobrazbe so raznovrstni.

Zaradi tega istega in za vse šolstvo enotnega vzgojnega smotra pa je treba, da obravnava vse šolstvo isti in enotni šolski zakon.

S tem je podana vsebinska smernica šolskega zakona: enotnost mu daje vzgojni smoter, diferencujoče smernice označujejo pota, ki jih hodijo različni, intelektualno izobrazujoči.

A celo manj oziraje se na to načelno stališče nas tudi praktična potreba sili k temu, da enotni zakon obsega vse šolstvo v državi, ker to šolstvo mora tvoriti enotno organizacijo, celokupni šolski sistem.

Prosvetne razmere v državi so namreč tako različne, da jih more nivoirati edinole prosvetno delovanje na podlagi enotnega zakona. Ako — to moramo predpostaviti — hočemo imeti državno šolstvo. Ne spuščam se na statistične podatke o pismenosti in nepismenosti, ker so vsaj obče dovolj znani. Na te prosvetne prilike pa smemo zreti le z gledišča

enotnega šolskega zakona, ako nočemo vnovič zapasti v napako, ki se je že storila, da se namreč troši za ustanavljanje gostih srednjih, ko nam nedostajajo osnovne šole. Pri posebnih zakonih za osnovne, srednje itd. šole bo vsaka skupina gledala na to, da forsira razvoj šolstva svoje skupine, brez ozira ali na dobiček ali na škodo druge skupine; vsaka se bo brigala le za svoje in ne za druge, za kar pa bi se morala brigati v enotnem šolskem zakonu. Posledice takega ravnanja so jasne: intelektualni proletarijat na tej in analfabetizem na oni strani.

Sploh pa se zdi pogrešek, da se izdelujejo zakonski načrti za osnovne, za meščanske, za srednje, za učiteljske in druge šole, preden smo se zložili o tem, kakšna bodi celotna stavba, ki ji pravimo šola. Kakor da bi v tej stavbi, še preden vemo, kakšna bo, že urejali vsak svoj kotiček, češ, da bo le meni toplo, kako bo tebi, me ne briga. In vzlic dobri volji, s katero razpravljali Glavni prosvetni svet o vseh podrobnostih tega ali onega zakonskega načrta, moramo dvomiti, ali dobimo iz vseh skupaj stavbo, ki bi imela lice, kakršno imeti mora, ako hoče po pravici nositi napis »Narodna šola«, t. i. šola za ves narod. Šola za izobrazbo vseh prilik v narodu. Videti je marveč, da si na ta način sežida svoje kajbice osnovna šola, meščanska šole, srednja šole itd., a ko zložimo vse te kajbice, bogve, ali ne bodo napoti vrata te ali one oknom te ali one? Stavbenega lica gotovo ne bo imelo poslopje tako impozantnega kakor ga lahko ima, ako napravimo najprej načrt za stavbo in jo v notranjosti razdelimo po potrebah njenih namenov.

Vsi ti ob kratkem navedeni razlogi nas sili k temu, da vedno in vedno in glasneje dvigajo klic po enotnem šolstvu, po enotnem šolskem zakonu.

Ugotovivši to misel, se moramo vprašati, kakšen bodi ta zakon po obliki?

Na to vprašanje dobimo odgovor najlažje, ako premostimo zakonske načrte o osnovni, meščanski in srednji šoli, ki se od ministrstva prosvete izdajajo v obravnavo in se po pretresanju od strani strokovniakov nameravajo predložiti od ministrskega sveta narodni skupščini.

Vsi ti zakonski načrti imajo po našem naziranju o zakonih poglavitno na-

pako to, da so preobsežni in da se ozirajo na vse podrobnosti. Pozneje nameravam opozoriti na dejstvo, ki povzroča take zakonske načrte kakor tudi njihovo neugodno sprejemanje od naše strani. Tu bi omenil le-to:

Enotni šolski zakon, zakon tedaj, ki bi obenem obravnaval vse šolstvo od najnižjega do najvišjega učilišča, bi se ne mogel in ne smel spuščati v podrobnosti. Biti bi moral marveč okvirni zakon, t. i. tak, ki bi določal le čvrste in neizbegljive smernice, po katerih naj bi se šolstvo urejalo.

To se pravi: Okvirni zakon bi določal za občo šolsko organizacijo na pr. naslednji načrt*: 1. 8-letna šolska obveznost za vsakogar. — 2. Po 5. šolskem letu osnovne šole se nadarjenejši učenci prevzamejo v enotno nižjo srednjo šolo, ki traja tri leta in pripravlja za vstop a) v znanstveno srednjo šolo, b) v strokovne šole (tedaj slično kakor je na Bolgarskem »progimnazij«). — 3. Pri znanstveni srednji šoli imamo bi-, tri-, ... furkacijo, po namenu, ki ga šola zasleduje (humanistična, realna, ...) srednja šola. Strokovne šole služijo obrtnim, trgovskim in drugim strokovnim namenom. Ker bi bilo mnogo otrok, ki bi po dovršeni enoletni nižji srednji šoli ne prestopali v nobeno pod 3. omenjene šole bi enotna nižja srednja šola morala nuditi neko zaokroženo izobrazbo, razširjenjšo kakor običajna osnovna šola v višjih treh oddelkih — prilično tedaj nekako kakor današnja meščanska šola. — 4. Na dovršene šole pod 3. se nastavlja visoka šola, tako znanstvene kakor strokovne.

Organizacija vsega šolstva bi tedaj bila prvo, kar bi tak okvirni zakon moral izražati. V nadaljnjem bi zakon zopet moral podajati smernice glede uprave tega šolstva, ki mora zopet biti enotna (ali centralizirana ali decentralizirana in v koliko decentralizirana, je vprašanje zase, ki se ga tu ne dotikam). V posebnih oddelkih pa naj bi zakon razvil podrobnejšo organizacijo posameznih šolskih vrst.

To bi prilično bila vsa vsebina enotnega in okvirnega šolskega zakona. A

*Ta načrt je seveda le primer in noče izzvati nikake debate glede primernosti števila šolskih let i. pod.

tudi drugi — ako bi do enotnega šolskega zakona res ne mogli priti — tudi drugi šolski zakoni smejo zaradi prostega razvoja šolstva po zakonu biti le okvirni zakoni, smejo podajati le smernice. Vse one podrobnosti pa, ki nas danes v zakonskih načrtih motijo s svojo ozkostjo in ki so sposobne, da ovirajo razmah šolstva, morajo preiti v izvršilne navedbe, ki so dovolj gibke in hitre izpremembe sposobne. Zakon sam pač točno fiksira smernice za te izvršilne navedbe kakor tudi, kdo jih izdeluje in izdaja. (Tu namreč mislim, da v izdavanje navedb ni upravičeno edinole ministrstvo prosvete, dasi je to najvišja nadzorovalna oblast, kajti že ustava sama predaje na pr. strokovno šolstvo avtonomnim korporacijam, ki si bodo gotovo želele, to šolstvo imeti urejeno tudi po lastnih potrebah).

Navedel sem »izvršilne navedbe«. Glede teh si dovoljujem navesti primer iz zgodovine zakonskega razvoja osnovne šole v bivši Avstriji. Kakor je znano, je bil zakon za osnovno šolstvo izdan 14. maja 1869. Bil je, dasi po obliki še ne popolnoma, po vsebini vendarle okvirni zakon. Vrsto let so ga izpopolnjevale razne ministrske navedbe, razni odloki mnogih deželnih šolskih svetov; vse to izpopolnjevanje pa je bilo le praktično preizkušanje zakona. Po vseh teh mnogih preizkušnjah je zagledal »dokončni šolski in učni red«, ki je bil končna izvršilna navedba zakonu, bel dan šele 29. septembra 1905, tedaj šele po dolgih 36 letih. Ali je bilo to zakonu, ali je bilo šoli in njeni upravi na škodo? Rekel bi, da ne; kajti v 36 letih se je marsikaj preizkusilo, dobro obdržalo, slabo zavrglo in posamezni deželni šolski svetovi so ministrstvu lahko mirnim srcem priporočali, katera prejšnja navedba naj se sprejme v dokončni šolski in učni red, katera naj se zavrne.

S tem primerom nikakor ne nameravam pavšalno hvaliti nekaj, kar vsebinsko gotovo v celoti hvale ni vredno; navedel sem ga le, ker se mi zdi klasičen veto proti temu, da naj novi šolski zakon vsebuje vse podrobnosti. Čas šole in praktična uporaba zakona nam lahko pokažeta, kaj je dobro in kaj slabo. Česa se moramo držati in kaj opustiti. Neprimerne ie, ako že danes izdajamo kot zakon one določbe, za katere nihče ne more

LISTEK.

Koncert ljubljanskih učiteljskih(-ic) na Vrhnikih.

Na belo nedeljo, 23. t. m. je bil jako lep, jasen popoldan.

Pevski zbor državnega učiteljskega v Ljubljani je priredil v prijazni trg Vrhniko popoldanski izlet, združen v vokalni koncert v dvorani vrhniškega »Sokolca«. Izleta in koncerta so se udeležili tudi: predsednik višjega šolskega sveta dr. Stanko Beuk, ravnatelj moškega učiteljskega Anton Dokler, profesorji Nande Marolt, Silvo Kranjec, Josip Marn, profesorica Adela Zajčeva, več ljubljanskih učiteljev in prijateljev glasbe in petja.

Takoj ob prihodu na Vrhniko smo si ogledali novo, moderno opremljeno tvorilno konserv, last delniške družbe »Impex«, nato pa smo se podali k izviru Ljubljani, ki bruhla na vseli koncih in

krajih mogočne množine čiste vode izpod skalnatih strmin. Komaj zagleda šumeča in peneča se voda beli dan, že kaže njena bobneča brzina svojo silno moč in uspešno pomoč pri žagah in mlinih, kjer suče in vrti turbine in velika vodna kolesa v procvit in gmetno korist obrti. Nekateri izletniki so si privoščili — v svojih skrivnih nadah in srčnih željah — tudi zvon sv. Antona Puščavnika, sedečega tam v visoki skalni duplini nad šumnim virom...

S podvojenim zanimanjem sem pričakoval ob 17. uri prvi javni nastop pevskega zbora ljubljanskega učiteljskega naraščaja, svojih bodočih tovarišev in tovarišic, naših prihodnjih pionirjev prosvete in širiteljev kulture med jugoslovanskim narodom. Velika dvorana je bila nabito polna zavednih Vrhničanov, okoličanov, domačega in okoliškega učiteljstva, ki med njim ni manjkalo zavednega, vedno mladega in čilega starine, borovniškega nadučitelja Janka Žirovnika.

Pod vodstvom svojega priljubljene učitelja petja, profesorja Emila Adamiča, našega odličnega in širom glasbenega sveta predobro znanega sklada-

telja, je stopilo na oder 80 mladih pevk in pevcev, da pokažejo narodu svež sad svojega dela in truda. — Lep prizor, pa še lepša disciplina: vsaka in vsak — z notami v rokah — nepremično zró v svojega voditelja in čakajo trenutka, kdaj jim njegova večša roka dá povelje in zamahne, da prično izlivati iz čvrstih grl svoje deviške in mladeniške glasove v lep harmoničen spev. Tak miren nastop in taka neprisliljena disciplina imponira opazovalcu in napravlja nanj kar najugodnejši vtisk, zato tudi opravičeno pričakuje točno in precizno izvajanje pesmi. In res, nisem se varal! Izvzemši semintam malenkostne, komaj opažene pogreške v vokalizaciji, ki so jih pa le posamezniki povzročili gotovo nehoté in nevedé, je mladi zbor odpel vse pesmi prav skrbno sestavljenega vzporeda gladko in točno ter posebno pazno, vedno in povsod upošteval vsa dinamična znamenja. Čista intonacija, sigurna izvežbanost, lepo niansiranje, oko vedno pozorno uprto na dirigenta, vse to mi je naravnost imponiralo. In za prvi nastop je to že prav mnogo, zato se mi opravičeno vzbujala nada, da bo zbor lepo na-

predoval in si z intenzivnim vežbanjem okrepil sicer prav dober, a sedaj še nekoliko mlad glasovni material. Uverjen sem, da bi se zbor s tako dobro disciplino in odločno voljo sigurno mnogo boljše uveljavil v akustični dvorani, kakor pa se je v tem sicer prostornem, toda prenizkem lokal, ki je brez vsake akustike in zato docela neprimeren za glasbene prireditve.

Na vzporedu koncerta so bili — uvrščeni prav po pedagoškem načelu »od lažjega do težjega« — nastopni mešani zbori: Devovi narodni »Ptčka veselo nad hiško žvrli« in »Kosova gostija«. Kogojeva narodna »Stoji, stoji mi polje«. Lajovičevi »Pastirčki«, Adamičev »Mlad junak«, Andčlova »Anko, Ančice«, Mokranjčev »Kozar« in dva daljša mešana zbora s četveroročnim spremljevanjem na klavirju, Adamičeva »Svatba na poljani« in Novakova »Nesrečna vojna«. Vmes je moški kvartet učiteljskih dokaj dobro izvajal Hajdrihov četverspev »V sladkih sanjah« in Juvančev moški zbor (!) »Slovenska zemlja«.

Vsak pojav, ki smoteno in vztrajno zasleduje napredek na kulturnem polju,

iamčiti, ali se bodo obnesle, ali bodo izvedljive. Izgovor, da se tudi zakon lahko izpremeni, ni povsem točen. Gotovo, lahko se izpremeni, vprašanje pa je, kedaj? Zakonodajna skupščina stoji pred velikimi in tako važnimi nalogami, da pač ne bo mogla vsak hip izpreminjati že sprejeti zakon, pri katerem so se tekom njegove uporabe pokazale pogrške.

Ako nič drugega, ta argument govori tako jasno za okvirni zakon, da ga ne bi smel preslišati nihče, kdor ima besedo pri sestavljanju novega šolskega zakona in mu je res za dobrobit šolstva in za možnost šolskega razvoja. Vzpričo njega se mi zdi vsako drugo dokazovanje neprijetno.

Pavel Flerč.

(Konec prih.)

Doneski k umetniški vzgoji.

Klic modernih pedagogov po umetniški vzgoji postaja vedno aktualnejši.

Intelektualna vzgoja, ki je bazirala na filozofskem naziranju racionalizma, in je bila še ideal polpreteklega časa, je enostranska, govori le k mrzlemu razumu in pušča srce prazno. »Več srčne kulture.« kličejo moderni modrijani življenja, in človek bo — srečen!

Da se ustvari v človeku tisto radostno notranje razpoloženje, ki jo nazivamo srečo, je treba umetniško promatranje na svet, po Cankarju povedano, treba je: »Jacinto, ki stopi v kmečki hram in je kmečica; ki stopi v kraljev grad in je kraljica; ki stopi v paradiž in je svetnica.«

V našem času ostudnega materijalizma, ki ubija sleherni duševnost, je treba dvigati visoko prapor idealizma in vreči ogenj navdušenja za vse lepo in blago v mlada, neizzorela srca! »Še v nebesih bo pusto in prazno, če ne bo umetnosti,« pravi Kraigher v »Umetnikovi trilogiji«, knjižki, ki jo je posvetil nesmrtnemu Cankarju.

Naj odgovorimo sedaj na vprašanje, kaj tvori vsebino postulate po umetniški vzgoji otrok in mladine. V učencu je treba razmahniti vse produktivne sile, t. i. intelektualne in volucionalne ali čustvene. Kult čustev, posebno estetskih ali krasoslovnih, je predvsem naloga umetniške vzgoje!

Znameniti francoski mislec Begson in še mnogi drugi, ki so zavrgli edinozveličavnost in vseomogočnost intelekta, trdijo, da so čustva gibalna vsega napredka, ona so »elan vital«, t. i. razmah življenja! Da govorimo k razlagi: znanstveniku je gibalno in pogon njegovega dela intelektualno čustvo; verniku religiozno čustvo gibalno pri udejstvovanju verskega življenja itd.

Če bi se v človeku pri udejstvovanju na različnih toriščih ne porajala istim odgovarjajoča čustva, bi pomenjalo to zastoj vsega njegovega dela, apatičnost, brezbriznost napram vsemu.

Preidimo sedaj po teh filozofskih meditacijah na praktično stran staviene teme. Da spoznamo, kje mora zastaviti vzgojitelj svoj vpliv na umetniško čustvovanje pri otroku, bo dobro, da si pred očimo nastoj estetskih čustev v zgodnji človeški dobi.

James Sully, angleški dušeslovec, pravi v svoji znameniti, še vedno aktualni knjižki »Die ersten Erwiederungen des Kindes auf das Naturschöne«, (nemški prevod), da opažamo nekaj znakov estetskih čustev pri otroku, že predno deluje vzgojni vpliv. Predvsem svetli predmeti v najširšem pomenu besede (plamen, odsev solne svetlobe na steklu, z belim cvet-

jem poslani travniki, zvezde, bliščeče vode itd.) vzbujajo otrokom že v prvih letih zemeljskega bivanja zavest o lepoti in ugodnosti. Čustvo za barve se še komaj stopnjevalno razvija. Prvo veselje nad barvnimi predmeti se ne razlikuje mnogo od predmetov, ki so samo svetli. Najbolj pač ugajajo predmeti svetle barve, t. i. rdeča, rumena in modra. V katerem letu starosti prične otrok ceniti barve v kombinacijah, je vsled individualnosti psihe in vzgoje težko določiti. Pomisliti je treba, da vse takšne preizkušnje ne bodo nikdar dovedle do eksaktnih rezultatov, ker igrata pri otroku posnemanje in avtoriteta glavno ulogo.

Preidimo k učinkovanju predmetnih oblik. - Otroci bodo občudovali vzbočenje mavrice ali zaokroženost teles raznih živali, dasiprav se ta lepočutni užitek ne poraja zgolj iz oblike. Znak gibanja je, ki se izvaja in izraža v teh zaokroženih oblikah. Posebno ljubav goje otroci do malih predmetov. Na pr. ptice, žuželke, školke in dr. posebno ugajajo otroku. To čustvovanje je zopet mešano, ker vsebujejo te stvari element božajoče nežnosti, ki izhaja iz sočustva. Če se ozremo še na simetrijo oblik in skladnost sestavnih delov, zadenemo na še večje težkoče. Tukaj se vprašamo: Kaj je lepo in kaj zanašamo kot lepoto mi dorasli. Estetika uči, da sta glavna pogoja: skladnost, proporcionaliteta ali harmonija delov in ideja ali misel izražena v kompleksu, sliki, pokrajini itd. Kako je v tem oziru pri otroku. Tukaj moramo predvsem upoštevati milje, ki v njem biva otrok. Na raznih preprogah, prtilih, odejah, slikarijah na stenah itd. uvidi otrok regularno prostorno razvrstitev, ki je kot postava teh kompozicij. O estetskem vplivu proporcionalitete še ne more biti govora. To je še komaj rezultat umskega gledanja. Otrok se uči v tem pri sistematskem pouku — v risanju. Prvi temelj estetskega užitka je tudi vseobsejna ljubav otrok do cvetic. Motivi so lahko različni. Zadovoljitev voha ali gizzdavosti. Menimo pa, da je slednji vzrok iskati še bolj pri doraslih.

Prvi učinki estetskega čustvovanja imajo precej sličnosti z istim divjakom ali barbarom. Slednji kaj radi poželi pestrobarvnost in svetlost predmetov. To opažamo v veselju do nakitjenja z različni peresi pri Indijanci i. dr.

Važno je vedeti, v kolikor je pri otroku razvit estetski, čut do krasote prirode vobče. Dejansko nimajo otroci zmožnosti da bi dojmili in motrili množino stvari (v splošni rabi izraza) v harmonični enoti. Vsled tega tudi nimajo čustva za lepe pokrajine kot harmonični kompleks slikarske se menjajočih in dopolnjujočih delov.

Če peljemo otroke na kraje, odkoder se odpira čudovit razgled, tedaj romajo njih oči namesto na celoto, kot jih spremljevalci žele, do gotovih objektov, včasih najneznatnejše vrednosti. Mnenje vzgojiteljev je napačno, če vedejo otroke z namenom v kraje, da bi užili umerjeno in ubrano harmonično lepoto. Prostornost, vseobsežnost in vzvišenost nima veliko učinka na krasoslovni razvoj otroške duše. Čustva teh vrst se porajajo iz sestavljenega procesa domišljije, ki še v duši otroka ni dozorel. Le na gotove obmejne objekte in poteze narave reagira otrok v estetskem smislu.

Kaj hočemo s temi izvajanjem povedati? Vzgojitelj mora poznati temelje estetike, da uči učence smotreno gledati. Najprej se mora vaditi oko in šele potem roka.

Sklepčno si še odgovorjajmo na kratko, kako skrbi ljudska šola za umetniško vzgojo? V podrobnosti se ne morem spuščati.

Učitelj sam bodi v svojem poklicu umetnik in ne rokodelc. To so zahtevali že stari pedagogi. — Šola bi morala biti — žalibož so to le pobožne želje mnogokje — najlepša hiša v kraju. Notranja oprema bi morala biti lična, okusna, ne sme la bi žaliti estetskega čuta. Okna naj krajšijo cvetlice v okusni, umni razporedbi. — Ekskurzije naj razkrivajo učencem sistematsko in njihovim razvojnim stopnjam primerno lepoto prirode, naj jih uče prirodo smotreno gledati. — Prirodopisni pouk lahko neprimerno mnogo stori za privzgojitev umetniškega čustvovanja če je podan po modernih bioloških načelih. — Vsaka šola bi morala imeti — vemo, da jih ima malokatera — zbirko posnetk umetniških slik prvih slikarjev, na katerih bi moral učitelj v risarski uri uvajati učence v umetniško uživanje umotvora, vkolikor so pač isti na višji stopnji že zreli. — Iz takšne slike se da samostojno po učencih mnogo posneti. — Opozarja se naj vseskrat na domačo umetnost v obrtih, domači, često resnično umetniški okrasni naj nam služijo v ornamentalnem risanju itd. Nešetokrat hodimo dnevno mimo predmetov resnične umetniške vrednosti popolnoma brez pažnje, kakor tisti človek v narodni prislovi, »ki od samih dreves gozda ne vidi«.

Učimo ljubiti otroke materinski jezik! Pokazujmo jim kras besednih oblik, zvez, skupin, prožnost izrazov itd. Besede naj ne bodo le sredstvo za izražanje, temveč »biološki stvor« kot so bile našemu J. Cankarju. — Uvedimo v šolo čitanje del naših prvih pisateljev, v kolikor so učenci zreli slediti istim.

Resnično, le velika umetnost more trajno učinkovati na nežno dušo mladine. — Če učence ne bomo seznanjali z deli naših prvakov — seveda prav izbranimi za njihovo stopnjo — se ne bodo znali nikoli prav orijentirati v bodočem, samostojnem življenju.

Torej skratka: estetski princip obvlada vso vzgojo in ves pouk. Le na ta način bomo zadostili nad vse upravičenemu klicu po umetniški vzgoji!

Radovan Jaut.

Iz Jugoslavije.

— Grom in peklo kličejo klerikalci že sedaj na pomoč zoper nov šolski zakon. Klerikalni časopisi so že odprli svoje stalne registre zoper zakon. Uporabljajo vsa sredstva. Tako je »Slovenec« prinesel zadnjič tak članek pod naslovom »Če bi bil jaz hudič...«, samo da bi bolj vlekel. »Domoljub« prinaša sedaj stalno notico sledeče vsebine: »Šola brez božjih in cerkvenih zapovedi je zločin nad mladino, je propast družin, je pogin vsakega naroda. Tako šola nam uvaža Belgrajska vlada s pomočjo svobodomiselnega učiteljstva.« — Računajo z zakoni o psihologiji mas, ki je dovzetna za sprejemanje utisov in smeri, če se dolgo vpliva z eno in isto vsebino nanjo.

— Nužna potreba ločitve šolske uprave od politične. Odločujočim faktorjem v preudarek: Slovenska delegacija pri osnovi načrta novega ljudskošolskega zakona se je pošteno trudila, da se v zakon vstavi člen, ki zahteva popolno emancipacijo šolske uprave od politične. Ta zahteva temelji pač na žalostnih skušnjah preteklosti. — Politični oblastniki naj si so bili ti deželni ali okrajni niso bili, niso in ne bodo prijatelji šole, še manj pa

učiteljstva. Odločali so v strogo pedagoških zadevah v prilog vladajočim političnim strankam a Sokolstvu in kvar. Je bil pač učiteljski stan (diese »Lehrers«) zanje inferijoren. Jahačem pragrafov so se skrivenčili tudi nazori o dostojanstvu našega stanu. Okr. šolski nadzorniki so bili (in so — še) le veliki »pisarji« pri glavarstvih — a svoječasno je pred vitežkim »Mrzlobranarjem« celo dež. šol. nadzornik dasiraval v istem činu stal nekako v senci. In tako so na škodo narodu in šoli odločevali »višji obzori«. Ljudstvo je to zapostavljanje nadz. in učit. gledalo na rovaš učiteljskega ugleda. — Tipičen zgled takega birokratskega nadutega je nek okrajni glavar na Dolenjskem. Dočim je učiteljstvo sosednega okraja zaprisegel okr. šol. nadzornik s krasnim nagovorom ob asistenci okr. glavarja in župnika v okraški šolski sobi, je ta frakar zaprisegel učiteljstvo vsakega sodega okraja v tesni gostilniški dekliški sobici, v kateri ste stali poleg glasovirja še dve postelji. Po suhoparnem glavarjevem nagovoru je učiteljstvo kot arniki natlačeno prisegalo zvestobo svojemu kralju ogorčeno nad takim neopravičenim zapostavljanjem. A okr. š. nadzornik je v času te ceremonije ždel v šoli, ker ga visoki politični oblastnik gotovo ni smatral vrednim, da bi prisostvoval zaprisegi tovarišev. Pri volitvah zastopnikov v okrajni šol. svet je pozval učiteljstvo in to zadnjo soboto v mesecu na sedež okr. glavarstva ter provzročil radi razsežnosti okraja učiteljstvu ogromno gnotno škodo. Drugod so pri enakih prometnih razmerah izvršili volitev z vposlanimi glasovnicami potom pošte. — Da ga h okr. učit. konferencam nikdar ni, ni treba posebej omenjati. — Vršiti se je imel komisijski pregled neke stare šole v okraju, kjer je komisija že l. 1910, in 1913, ugotovila, da ne odgovarja niti stavbnim, niti zdravstvenim niti higijskim predpisom. Le vojna je preprečila zidanje novega šolskega poslopja. Samo ob sebi je umevno, da se poslopje tekom 10 let niti ni pomladilo ne zrastle a število otrok je naraslo za 20%. — Po prihodu vlaka so šli gospodje po okrepčila k znanemu vaškemu mogotcu, kjer so se najedli tudi danih informacij. Okr. šol. nadzornik je moral seveda v šoli čakati. Že ob prihodu v šolo je dični oblastnik zakliknil: »Oho! to je pa prav močna stavba, gotovo jo je zidal kak Italijan!« O vprašanju, jeli poslopje sploh uporabno in učne namene se seveda sploh ni vodila diskusija. Ojunačeni vsled glavarjevega nastopa so kmetje — odborniki zasedli pritlično učno sobo, brez prisotnosti ali dovoljenja šol. voditelja naglani deco in učitelja iz sobe domov. Že pred in ob začetku pregleda so župan in nekaj obč. odbornikov z žaljivimi opazkami nahrulili š. voditelja kot provzročitelja tega originalnega pregleda. Glavar od voditelja, na nedostojno obnašanje nekompetentnih oseb opozorjen, ni niti reagiral, kaj ga šele vzel v zaščito. — Seveda se je rezultat pregleda omejil samo na nekatera malenkostna popravila in to s proračunskim zneskom, ki daleko ne bo zadostoval. — In to se je zgodilo v kraju, kjer učiteljstvo ves prosti čas in to z uspehom uporablja za izvenšolsko prosvetno delo. — Vzgojiti moramo toraj novo narodno-zavedno šolstvu naklonjeno generacijo. Za todobno staro s politično strankarskim smradom ukuženo generacijo pa preostaja edino — bičevnik — pametna beseda je brezplodna in rodi le zasmeh.

— Disciplinarne preiskave in njih vzroki. Na prav poseben način je prišlo

mora v dno srca razveseliti človeka. Navzoče občinstvo je vzradoščeno spremljevalo vsako odpevano pesem z navdušenim odobravanjem tako, da je moral zbor ponoviti Andělovo »Anko, Ančice« in Adamičevo »Svatbo na poljanu«. V znak zasluženega popolnega priznanja je prejel mladi pevski zbor dva venca, zbor sam pa je iz vdane hvaležnosti odlikoval svojega pevovodjo z velikim lovorovim vencem s trakovi.

Vrlim, mladim pevkam in pevcem odkritosrčno priznanje na tako lepo častno izvršenem prvem javnem pevskem nastopu, prijatelju Adamiču pa iskrene častitke na popolnem uspehu!

Po končanem koncertu in telesnem okrepčilu smo se ob 21. uri vrnili z gostoljubne Vrhnike s posebnim vlakom v Ljubljano.

V nedeljo je bil zares jako lep, užitka poln popoldan. —a—

Vsak Jugoslovan mora biti član „Jugoslovanske Maticel“

Kako je bilo pred 50 leti.

(Donesek k zgodovini narodnih šol.) *

Leta 1868., 1869., 1870. so bila nekaj mejnik med staro in novo šolsko dobo, in to ne samo na Kranjskem, ampak v celi Cislitaviji. Avstrija je bila takrat že ločena na Cis- in Translitavijo in se je kot celota zvala Avstro-Ogrska.

Naš del je bil v navedenih letih jako delaven na šolskem polju. Naši takratni državniki so prišli do prepričanja, da je bila Avstrija v kulturi zaostala. Ko je bila leta 1866. Avstrija pri Kraljevem gradu tepena, izdala se je bila parola, da nas je premagal pruski šolnik.

Zato so hiteli z novimi šolskimi zakoni, 70 let stara (od leta 1805.) politična šolska uredba ni več ugajala.

* Svoje dni smo rekli »ljudska« (hrvatski »pučka«), »narodna« šola. To označenje ni bilo kaj točno; kajti »ljudsko« je ponekod (med panonskimi Slovenci) toliko kakor »tuje«, »stranko«: Čehom se »ljudsko« zdi kot nasprotje »živalsko«. »Narodno« je toliko kakor »nacionalno« in »narodne« so lahko tudi srednje in visoke šole: »pučko« pride od »puk« (Volk). Torej je najbolj na mestu izraz »osnovne« šole, t. j. elementarne šole, kakor govoré Srbi.

Konkordat (pogodba s cerkvijo), po katerem je katoliško duhovništvo vodilo šolstvo, je moral pasti. Na njegovo mesto je stopil državni šolski zakon od 25. maja 1868. ki je postavil državno šolsko nadzorstvo skoro do cela neodvisno od cerkve, le boli odvisno od države, od uradništva in od učiteljstva ter od naroda samega. Ustanoviti so se imeli po državnem šolskem zakonu od leta 1869. in po deželnih šolskih zakonih (največ iz let 1870., 1871., 1872., 1873.) krajni šolski sveti, okrajna šolska svetovalstva, deželni šolski sveti v posameznih kronovinah, in naučno ministrstvo, vsled česar je odpadel prejšnji sistem, ko je bil v vsaki fari župnik šolski voditelj, v vsaki dekaniji dekan okrajni šolski nadzornik, v vsaki škofiji eden kanonikov škofijski šolski nadzornik za dotično škofijo. Slednji je bil v ozki zvezi z dotično deželno vlado.

Učitelji torej niso bili obenem šolski voditelji, to so bili na trivijalnih šolah (na kmetih, kjer so se redoma učili ti trije predmeti, [čitanje, pisanje, računstvo], od tod ime »trivijalne«) župniki, na normalnih šolah (sedaj 6, 5, 4 razrednice) po

mestih in trgih, na katehetje. Učitelji na trivijalnih šolah so bili hkrati orglavci in mežnarji: toda cerkovniško službo so ponavadi opravljali po drugi osebi.

Dovršivši peti razred realke in 2-letno preparandijo v Ljubljani, sem nastopil v letu 1869. svojo prvo službo na c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji, navdušen in poln idealov za učiteljski stan, za šolo, za svoboden napredek in ljubo slovensko domovino, ki se je bila v mladi ustavni dobi obudila komaj k življenju. Svoje ideale kazati v praksi, je bila dana ugodna prilika. Na ondodni šoli, ki je bila še dokaj dobro podpirana od rudnika, je bilo dovolj dece: razvrščena je bila v 4 razredih s 3 dekliškimi vzporednicami. Razen kateheta-voditelja je bilo 5 moških učnih oseb in 2 učiteljci.

Med učitelji je bil Srečko Stegnar zvezda-planeta, okoli katerega se je vse vrtelo. Bil je idealen šolnik, izobražen, muzikalen. Dovršil je bil celo realko v Celovcu (v Ljubljani je bila takrat le nižja realka). Učil je v letih 1863.—1866. tudi na idrijski enoletni preparandiji, ki je bila leta 1866. ukinjena. Stegnar je bil odličan pedagog; drugače ne bi bil postal

v disciplinarno preiskavo učitelstvo na Raki. Povod gonji je bilo razširjenje šole in ustanovitev Sokola, oziroma prosvetno delo učitelstva na eni strani, na drugi pa osebno sovraštvo. Boj proti učitelstvu je pričel župnik M. Š. To je mož, ki bi za svojo preteklost in za svojo sedanjost zaslužil pošteno porčijo. Finžgarjevih korobačev. Prižnica, razni shodi, časopisi, izpraševanja, pobiranje podpisov — vse mu je bilo dobrodošlo, da je lahko blatil učitelstvo. Celo tri dni pred discipl. preiskavo je pisal v »Slovenca« laži, ki jih je imel priliko ugotoviti sam vodja preiskave. Sedanji župan Al. Š. in sedanji predsednik krajnega šol. sveta J. V. pa sta pri občinskih volitvah kandidirala za županski stolec z letaki: »Če hočete, da se doklade ne povišajo, če hočete, da se polovica učiteljev odpravi, ki jih je preveč, vrzite kroglice v prvo škatljo, da vam ne bo treba toliko davka plačevati za gospodo, ki ima mastno plačo, dela pa cel teden toliko, kolikor ti ubogi kmet en sam dan.« — In romala je pritožba za pritožbo v Ljubljano: »Polovico učitelstva na Raki je odveč!« Ker niso pritožbe nič zalegle, poslužili so se proti učitelstvu najpogostejšega sredstva: obrekovanja in laži. Poklicali so na pomoč še pro-nalega kaplana, ki stanuje v hlevu in že pet let ne masuje, ker je bil zaradi pijančevanja suspendiran, da jim je pomagal sestavljati pamflete. — Ta četvorica je torej nastopila proti učitelstvu z najostudnejšim orožjem: z lažjo, ker ni pričakovala, da bo prišlo do kake preiskave. Ko so bili ti možakarji pozvani, naj pošlje vsak svojo izjavo proti učitelstvu in da naj navedejo priče, ker je uvedena proti učitelstvu disciplinarna preiskava, se niso upali podpisati sumničeni s svojimi imeni in so se skrili v varno zavetje »županstva«. — Župnik je v »Slovenca« odklonil preiskavo, češ, samo naši zahtevi naj se ugodijo: polovico učiteljev stran! — Zakaj se je neki bal preiskave? Zato! — Učitelstvo se je pa ni balo, in jo je samo notom spomenice zahtevalo, ker je hotelo razkrinkati lunake, ki izza grma streljajo. Dne 4. in 5. t. m. se je vršila preiskava. Od nasprotnikov predlagane priče so ali izostale, ali pa so izpovedale učitelstvu v prilog. Za nekatera sumničena pa niti priče niso predlagali. — Učitelstvu je bilo na razpolago nešteto prič iz obeh tamošnjih strank in iz vseh stanov. Značilno je posebno to, da se je ponudil za pričo celo katehet g. M. St., ki je politični nasprotnik učitelstva, a pravi in od vseh, tudi od svojih stanovskih tovarišev globoko spoštovan duhovnik. Brez ozira na desno in levo je nastopil pri preiskavi zoper laž in obrekovanje onih »mož«, ki so sami tik do preiskave trdili, da nima nihče nič osebno proti učitelstvu, ampak da se bojujejo samo proti previsokemu številu učitelstva. Ena njihovih glavnih prič je izjavila, ko je bila zaslišana: »Nimam nič proti učitelstvu, imam vse rad, samo polovica jih je preveč.« — Na kakšni podlagi so bila sumničena, naj se razvidi iz tega, da je učitelstvo predlagalo za pričo celo župana, svojega priganjalca. — Preiskava je torej potrdila staro resnico, da je človek največja beštija na svetu, zmožna škodovati svojemu bližnjemu, upogablajoča pri tem najostudnejša sredstva, da le zadosti svojemu osebnemu ali političnemu sovraštvu. — Za učitelstvo je bilo skrajno poniževalno, da se je moralo zagovarjati proti sumničenju, pod katera se ni upal postaviti nihče svojega imena. — Učitelstvo je torej oprano! Ali pa je to zanižje zadoščenje? Nikdar ne! Pravimo: Če je

okrajni šolski nadzornik in kot domoljub, deželni poslanec kranjski.

V teh letih (1869.—1871.) smo z veseljem pozdravili nove šolske zakone, državne in deželne: učili se jih in odobraval, ter branili jih pred napadi od strani duhovščine, ki je naravno hvalila svojo staro šolo, pri kateri je imela odločilno besedo. Zametavala je nove zakone, s katerimi se napež ni mogel sprijazniti, tudi vsi škofje z nižjo duhovščino vred ne. Izjemo je delal takrat škof Pogačar, bivši urednik cerkvenega lista »Zgodnja Danica«; in izjema so bili tudi tisti kateheti, ki so ostali tudi v novi dobi šolski voditelji, profesorji ali okrajni šolski nadzorniki.

Na idrijski šoli je bilo takrat živahno življenje. Učitelji smo bili pravi tovariši, zvesti drug drugemu. Učil nas je osobito Stegnar, ki je kot bistroumen šolnik vse prekosil. V smislu novega učnega in šolskega reda smo imeli redne domače učiteljske konference, pri katerih je bilo čez vse poučno, živahno, instruktivno, debatanje, brez vsake osebne mržnje.

(Dalje prihodnjik.)

I. Lapajne.

učitelstvo čisto, popolno zadoščenje, če je krivo, najstrožje kazni! Isto zahtevamo za nasprotnike učitelstva, kajti če drug zega niso dosegli, vzeli so mu ugled, ki ga je imelo do sedaj! Na tem mestu naj bo podana splošna izjava, da se učitelstvo nikdar več ne bo hotelo zagovarjati proti sumničenju, za katera ne bo hotel nihče prevzeti odgovornosti. Brezpogojno zahtevamo kazni za obrekovanje, drugače se bomo upali trditi, da ne samo pri prosvetnem delu, ampak celo pri uradni dokazani kraji časti ne najde učitelstvo zadoščenje v svojih predpostavljanih. Stanje postaja od dne do dne neznosnejše!

— **Trgovca in posestnika g. Rus Franc v Loškem potoku.** daroval je v počaščenje spomina svojega sina Franceta, slušatelja medicine za revne učenec tuk. šole znesek 2000 K. V imenu revnih šolarjev se mu podpisani za ta velikodušni dar najsrčnejše zahvaljuje. Voditeljstvo šestrazredne ljudske šole v Loškem potoku, 19. aprila 1922, **Ferdo Wigele**, šolski voditelj.

— **Boj alkoholu — doma.** Zadnje čase se je mnogo govorilo in pisalo o boju proti alkoholu. Jaz sam sem razmišljeval o tem prevažnem vprašanju, o tem molohu, ki ubija duh in energijo našega itak po drugih epidemijah (jetika, španska) decimiranega naroda. Za boj proti brezmejnemu uživanju opojnih pišč je moralna dolžnost slehernega, ki ljubi svoj dom, svoj narod, da stavi vse svoje moči na razpolago. Mislim, da je pač vsakemu še znano kako so se Angleži prisvojili svoje bogate kolonije. Tu je za učitelja na deželi hvaležen posel. Kje naj začnem boj? Ali zadoštuje, da otroke poučim o zlih posledicah uživanja alkohola? Veliko uspeha menda ne bo! Ali ima statistika, ki jo moramo voditi kak pomen? Ne, ker ni zanesljiva! Da dosežemo uspehe v tem boju, začnimo ga tam kjer je izvir, kjer otrok največkrat se seznani z alkoholom. In kje je to? Poznam kraj na Gorenjskem kjer je, rekel bi skoro, vsaka šesta hiša žganjarna in nič bolje ni drugje. Nekoč sem šel preko polja. Na njivi sta mož in žena kopala, a tri leta staro dete je iz košare potegnilo steklenico žganja in pilo. Opozoril sem starše, pogledala sta otroka in se mi smejala rekoč: »To bo otroka še pogrelo.« Molčal sem in šel dalje. Drugi slučaj: neki materi se je mudilo na polje a dete v zibelki je plakalo. Vila je žganja v otrokovo steklenico in dala piti otroku. Seveda je otrok »ajal« dva dni. Našel bi še mnogo drastičnih slučajev ali vem, da jih tovariši iz svoje okolice morda več vedo. S tem hočem pokazati, da ima v največjih slučajih dom na vesti to narodno bol in ne učitelj kot se je izrazil nekdo na nekem shodu v Ljubljani. Seveda je dotičnik iz izjeme radi hudomušnosti to svojo črno trditve razgrnil nad vse učitelstvo. Teda dom na deželi je največ kriv zato je pa učiteljeva dolžnost, da je šola v vednem kontaktu z domom ampak ne samo na papirju temveč v resnici. Res je, da je ljudstvo sovražno razporejeno na pravni strani. To nas pa ne sme strašiti, da svoje dobre namene opustimo. Skličimo dvakrat na leto roditeljske sestanke kjer se medsebojno spozna. Drži naj se kratka predavanja, odgovarjanja na namene sestanka, a potem naj sledi izmenjava misli med učitelstvom in stariši. S temi sestanki sigurno paraliziramo vse hujšanje proti šoli, seveda če nič ne storimo potem na se tudi ni treba jeziti češ: »Taki so, pa taki.« Teda, da preidem k svoji zadači ne zabimo, da pri takem sestanku obravnavamo tudi alkoholno vprašanje s tem, da kažemo na drastične primere. Če smo roditelje uverili o zlu uživanja alkohola tedaj izvijmo iz njih obliko, da bodo odslej strogo varovali pred pitjem svoje otroke, kar bo tudi vodstvo statistike imelo pomen a za učitelja samega, ki bo zaznal uspehe bo veliko zadoščenje, da je nekaj dobrega napravil.

— **Fran Lavrič**, nadučitelj v pokouju, je 14. t. m. umrl v Mokronogu na Dolenjskem. Rodil se je 29. dec. 1839. v Loškem potoku ter služboval v Starem Logu in Sp. Logu. L. 1864. je dobil službo učitelja in organizista v Škocijani pri Mokronogu, kjer je ostal do l. 1902., ko je bil upokojen. Lavrič je bil učitelj stare šole, dobričina in veseljak, da se je moral vsako zabavati v njegovi družbi. Bil je izborni sadjar, zaradi tega večkrat pohvaljen od vlade. V Škocijani je imel uzoren šolski vrt in čebelnjak, da daleč na okrog ni bilo takega. Svoje otroke je vse dobro oskrbel in je 1916. l. praznoval zlato poroko. Bodi blagemu možu, ki nas je tolikokrat razveseljeval s svojim neizčrpnim humorjem, časten spomin med nami! — **Pogreb pokojnega nadučitelja Lavriča** se je vršil v Mokronogu na Veliki petek ob 5. uri popoldne. Bil je naravnost

ogromen in veličasten, svedok, kako naše ljudstvo spoštuje in ljubi dobre učitelje. Iz Škocijana se je pripeljalo do 20 voz nekdanjih učencev in čestilcev pokojnega učiteljskega starine. Pokopal ga je škocijanski župnik ob asistenci mokronoške duhovščine. Ob odprtem grobu mi je govoril medicinec Marjetič, a mokronoški pevci so mu zapeli dve pretresljivi žalostinki. Have, anima pia!

— **Naš tovariš Slavko Osterc**, strok. učitelj na meščanski šoli v Celju, vzbuja kot glasbenik v zadnjem času vedno več pozornosti in zavzema, ko spoznamo поблиže njegova dela, gotovo ugledno mesto med slovenskimi komponisti. Prvikrat se je predstavil Celjanom ob priliki zadnjega koncerta kvarteta »Zika«, ki je izvajal Osterčev menuet. Skladba, pisana v popolnoma modernem slogu, je žela velik uspeh in je poklonilo občinstvo skladatelju v priznanje laborov venec. Vsi celjski, mariborski in drugi listi so imeli iako laskava poročila o tej kompoziciji. Dne 22. t. m. bo izvajala mariborska vojaška godba pod vodstvom kapelnika Herzoga Osterčeva sinfonično sliko »Krst pri Savici«. Na podlagi teh motivov je zložil Osterc istoimensko opero, ki jo je že predložil mariborskemu gledališču, ter jo bomo čuli menda že v prihodnji gledališki sezoni. Poleg tega ima tov. Osterc izgotovljeno še eno sinfonijo in več manjših del. Kakor smo čuli, priredita letošnjo jesen Risto Savin in Osterc sinfonični koncert, ki bo imel na programu le njihova dela. Tovarišu Ostercu čestitamo k njegovemu uspehu, ter ga bomo spremljali s ponosom na potu njegovega glasbenega delovanja. — in —

— **Preskrbnine po umrlih aktivnih in umirovljenih civilnih in vojaških uslužbenih.** Na pristojnem mestu smo doznali, da vlagajo svoji aktivnih in umirovljenih, civilnih in vojaških uslužbenih pogosto svoje nezadostno opremljene prošnje za nakazilo preskrbnine pri delegaciji ministrstva financ. Da se pospeši nakazovanje preskrbnin, naj svoji po umrlih civilnih aktivnih in umirovljenih drž. nastavljenih vlagajo pismene prošnje za nakazilo posmrtnine, vdovnine in vzgojnine, vdovske odpravnine in sirotnine na ono nakazilno oblastvo, kateremu je bil umrli uslužbenec, dokler je bil aktiven, podrejen, oziroma onemu oblastvu, ki ga je upokoilo (pri učitelstvu viš. šol. svet). Svoji po bivših Avstro-ogrskih vojaških uslužbenih naj vlagajo prošnje na tuk. oddelek za socialno skrb, svoji po orožniških pa na tuk. komando V. orožniške brigade. Prošnje za nakazilo posmrtnine, vdovnine in vzgojnine je opremiti s sledečimi prilogi: 1. mrtvaški list, 2. poročni list, 3. potrdilo župnega urada, da sta zakonska do smrti živeela v zakonski zvezi, 4. krstne liste (matične izpiske) otrok, 5. potrdilo županstva, da so otroci nepreskrbljeni in v polni oskrbi matere. Če bi ne bilo vdove ali zakonskih potomcev, ki so se nahajali v oskrbi umrlega, po umrlem uslužbencu se sme izplačati posmrtnina tudi drugim osebam, ki dokažejo da so stregle umrlemu pred njegovo smrtjo ali plačale pogrebne stroške iz svojega. V tem slučaju je predložiti prošnji mrtvaški list, saldirane račune o pogrebni stroških ali pa potrdilo župnega ali občinskega urada ali zdravnika, ki je pokojnega zdravil, da je prosilec stregel umrlemu pred njegovo smrtjo. Vdova po državnem uslužbencu, ki se zopet poroči, si lahko obdrži vdovnino za slučaj, da zopet postane vdova ali pa si da izplačati odpravnino. Prošnji za vdovninsko odpravnino je priložiti poročni list. Prošnjam za sirotnino je priložiti: 1. mrtvaški list očeta in matere, 2. poročni list staršev, 3. če se je mati zopet poročila, poročni list ali dokaz, da mati ne sme dobiti preskrbnine, 4. krstne liste otrok, 5. odlok, s katerim je bila materi eventualno nakazana preskrbnina, 6. varuški dekret, če niso bile sirote za polnoletne spoznane, 7. če je oče umrl v aktivni službi je v prošnji navesti tudi njegov službeni položaj, če je umrl v pokoju, je priložiti prošnji njegov mirovinski dekret, 8. potrdilo, da je sirota nepreskrbljena in v oskrbi varuha. Prošnje morajo biti kolokovane s kolkom ali 2 Din. priloge pa s kolkom ali 50 para, če niso že kot listine opremljene s kolkom večje vrednosti.

— **Dvorazredna osnovna šola v Lescah** je odposlala dne 1. aprila tega leta za Jugoslovensko Matico nabrano svoto po šol. mladini 814 K in nad 3000 obrabljenih poštinih znamk in kolekov. Zaveda se, da v istem smislu bode vedno delala a za drugo ne, ker odrasli a še celo nepoklicani hočejo v to svrhu le izkorjšati v druge namene.

— **Uživanje državne preskrbnine** (mirovine, vdovnine, vzgojnine, sirotnine) v inozemstvu dovoljuje v smislu

naredbe bivšega finančnega ministrstva z dne 8. oktobra 1910 (drž. zakonik 187) resortno ministrstvo sporazumno z ministrstvom financ in ministrstvom za zunanje zadeve. Dokumentirane prošnje za uživanje mirovine v inozemstvu je kolkovati z 2 Din. ter vlagati pri onem nakazilno oblastvu, ki je odmerilo preskrbnino, ne pa pri delegaciji ministrstva financ. Ob enem se pripominja, da se izdajajo taka dovoljenja samo v posebnih oziroma vrednih primerih.

— **Iz ljubljanskega učiteljskega društva.** 1. Na zadnji opomin se je odzvalo precej dolžnikov ter poravnalo svoje dolgeve za l. 1921, pri mnogih je pa naletel blaginjak na gluha ušesa! Odbor hoče počakati še do 1. maja, morda se ta ali oni zave svojih dolžnosti, ki jih ima namram skupnosti; če pa bode to čakanje brezuspešno, tedaj bode uveljavil sklep občnega zbora z dne 25. februarja t. l. Potrpežljivosti je dovolil organizacija ni tu, da samo eni plačujejo, drugi pa brezbrizno gledajo ob strani na njeno delo... 2. Vse one, ki niso društvu ničesar nakazali za l. 1922, opozarja društveni odbor na § 5. društvenih pravil, po katerem je plačevati članarino naprej in sicer vsaj četrtletno. Odbor je za redno plačevanje naznanjenih članov odgovoren poverjenstvu UJU. Če ne dobimo prve dni prihodnjega meseca nikakega nakazila za l. 1922, ustavimo liste, kar naj vzamejo orizadeti na znanje! — 3. Na zborovanju dne 8. t. m. je bil sprejet predlog, da se zviša društvena članarina na K 280 oziroma Din 70. Naprošajo se vsi člani in članice, da ta povisek pri svojem prvem plačevanju upoštevajo. Blaginjak.

— **Učenci dvorazrednice v Smledniku** so nabrali in odposlali »Jugoslovenski Matici« v Ljubljano 146.30 Din za pirhe.

— **Umrli so trije vpok. nadučitelji.** Lavrič Franc, Loker Anton in Fabjančič Franc. Vsi trije so bili člani društva vpo-kojenega učitelstva za Slovenijo, Blagi jim spomin!

— **Mladina trirazredne šole v Dragatušu** je nabrala kot pirhe za leto 1922. 432 K. Ista je tudi nabrala za rusko stradojočo deco 208 K.

— **Maturanti in maturantke ljubljanskega učiteljskega iz l. 1912.** se sestanemo ob 10letnici v Ljubljani. Da sporazumno določimo dan, se vabite, da sporočite na moj naslov, kdaj bi bilo prikladnejše: ali 28.—29. junija ali pa ob sokolskem zletu sredi avgusta. Tov. pozdrav! C. Dequal, Dvor, Dolenjsko.

— **Zahvala.** Pevski zbor ljubljanskega drž. učiteljskega se za lepo uspehi izlet in koncert 23. t. m. na Vrhniki vsem, ki so k temu pripomogli, najiskrenejše zahvaljuje. Zlasti pa izreka svojo globoko zahvalo g. učit. Vuku, ki je z največjo požrtvovalnostjo prevzel vse priprave za koncert ter nabral, nepričakovano visoko vsoto za pogostitev revnejših pevcev in pevk. Pevski zbor se nadalje zahvaljuje lastnikom konzervne tovarne »Vrhnika« za ljubeznivo razkazovanje, pojasnjevanje in pogoščenje ter vsem Vrhnicanom, ki so v tako obilem številu posetili koncert in s tem okrepili samozavest bodočih narodnih vzgojiteljev.

— **Zahvala.** Na občnem zboru »Kola jugoslovenskih sester v Ljubljani« se je sklenilo soglasno, da se izreče vsemu učitelstvu najsrčnejša zahvala za uspešno sodelovanje pri razpečevanju srečk. Vsled marljivosti našega učitelstva se je naš čisti dobiček znatno pomnožil, tako da nam bo zopet mogoče lajšati bedo in pomanjkanje. Za odbor: Franja Tavčarjeva, predsednica.

Vestnik meščanskih šol.

— **c Izpraševalne takse.** Te dni so dobila šolska vodstva dopis o povišanju pristojbin za strokovne in druge izpite. Dasi so posamezne številke precej visoke, vendar radi priznamo, da še izdaleka ne dosežajo one višine, ki bi odgovarjala današnji vrednosti oziroma nevrednosti našega dinarja. Izpraševalec bo rekel, da je malo, izpraševancu se bo zdelo veliko, posebno če bo pri izpitu padel. Ob tej priliki vprašamo oblast, kdaj namerava povišati izpraševalne takse za one, ki delajo izpite za 3. ali 4. razred meščanske šole. Napominana taksa je še danes 12 K ali recimo tri dinarje. Izpraševanja se udeležujejo brez ravnatelja, ki je predsednik, najmanj štirje strokovni učitelji, ki dobe za svoj trud ogromno in pravično plačilo 1/2 dinarja ali v blagu eno cigareto srednje vrste. Kdor ne kadi, kar je seveda čisto nepotreben šport, si lahko danes, ko to pišem, še kupi zemljo za tiste denarje. Vsak obrtnik in vsak trgovec uravnava svoje cene po dnevnem kurzu, javka in protestira pri vsakem davku, a si da obenem plačati od nas uradnikov dva-

krat toliko kolikor znaša davek. Le mi bi morali dobivati plačo po predvojnih razmerah. Svoječasno je višji šol. svet celo rekel, da ne bi smeli tirjati za izpite nikakršnih taks, ker je po naši ustavi pouk brezplačen! Ko smo bili v Beogradu, sem srbskim tovarišem povedal, kako famozno zna naš višji šol. svet reševati taka vprašanja. Smejali so se, in po pravici! Je li to pouk, če hoče napraviti dvajset- ali tridesetleten železničar izpit o predmetih meščanske šole? Mož bi se gotovo na stara kolena ne učil, če bi mu njegova oblast ne dala za položeni izpit boljše službe. Prav tako sem tudi jaz delal izpit za strokovnega učitelja, ker so mi rekli, da bom bolje plačan. V tem oziru sem se sicer zmotil, takso sem na le plačal, pa še prav rad. In še več bi bil plačal za isto uradno izpraševanje. Izpraševanje se ne vrši v šolskem času, ampak moramo za to opravilo uporabiti prosti čas, ki je popolnoma naš, in ki si ga imamo pravico razdeliti in uporabiti v svoj prid. O »zastojnih« je že raniki Cankar izpregovoril pošteno besedo. Seveda mi ni znano, je li mislil tudi na učitelje. Ker moram imeti za izpraševanje usposobljenost, ki sem jo plačal s takso, zahtevam, da mi izpraševanec takisto plača primeren znesek za izpraševanje, ki ga bo usposobil za boljšo službo. In ta znesek bodi tako velik, da bo dosegal vrednost dveh predvojnih kron za vsakega izpraševalca. Obrtnik ali trgovec, ki zna pač bolje »računati« nego mi, bi se tako ponižni zahtevi smejal. Vsa ravnateljstva meščanskih šol naj s posebnimi vlogami zahtevajo povišek teh sramotnih taks in naj izjavijo, da bojo v nasprotnem slučaju odklonila vsakega kandidata. Večina teh itak nič ne zna.

Vestnik učitelj. upokoencev.

—op Iz odbora seje »Društva vpo-kojenega učiteljstva Slovenije« 12. t. m. Zadnji zapisnik se je prečital in odobril. Tajnik je poročal da je bilo v 9 mesecih od 21. 7. 1921 do 31. 3. 1922 sedem smrtnih slučajev in sicer: Punčah, Čenčič, Kokalj, Koželj, Suhadobnik, Hudovernik in Trobej. Za nje se je izplačalo 3256 K. Prošnja na magistrat za cenejši premog v Ljubljani stanujočim članom je imela dober uspeh. Na posredovanje društvenega tajnika so se prošnje za podporo na razne zavode prav ugodno rešile. Društvo so darovali: Jadranska banka 1000 K, Kreditna banka 1000 K, Slov. kred. banka 500 K, Banka Slavija 400 K, Kmetiska posojilnica 300 K, Prometna banka 200 K, Celjsko učiteljsko društvo 200 K, Ptujsko učiteljsko društvo 20 K, Vpok. učitelj g. Horvat Kasp. 50 K, Neimenovani gosp. 40 K, Drugi neimenovani g. uč. 20 K. Vsem gori navedenim darovalcem izreka odbor svojo srčno zahvalo. Zaradi vedno večje draginje se sklone, da se udnina poviša na 2 dinarja 50 para. — in sicer 2 dinarja za posmrtnino, 50 para pa za upravne stroške. Društvo ima 128 pravih in 10 podpornih članov. Občni zbor se skliče na 5. julija t. l. — Po izčrpanem dnevnem redu je zaključil predsednik sejo. M. B.

Naše narodno prosvetno delo.

—po V Trebnjem je na velikonočni poned. in 2. aprila t. l. uprizoril domači diletantski odsek in pevski zbor pod vodstvom učiteljstva na šolskem odru narodno igro »Krivoprisežnik«. Čisti dobiček v znesku 3000 kron se je nakazal Jugosl. Matici. Tako je šolski oder postal torišče splošne prosvete namenjene ne samo šolski mladini ampak tudi širšim plastem naroda.

Naša gospodarska organizacija.

—k Učiteljski konvikt v Ljubljani in Učiteljski dom v Mariboru. Z ozirom na razna razmotrivanja se nam zdi potrebno ugotoviti, da ustanovitve društva za zgradbo Učiteljskega doma v Mariboru ne smatramo kot konkurenčno podjetje Učiteljskemu konviktu v Ljubljani. Priznamo njega upravičenost in bomo z enako vneto podporo stremeljenju za zbiranje prispevkov za Učiteljski dom v Mariboru kot smo do sedaj podpirali stremeljenju za Učiteljski konvikt. Prepričani smo, da bodo kolegi in kolegije ljubljanskega okoliša z enako vneto prispevali za Učiteljski dom v Mariboru kot so podpirali tamošnji kolegi Učiteljski konvikt v Ljubljani. Oba doma moramo smatrati kot naš skupni smoter!

Pristopite k „Jugoslovanski Matici!“

Iz naše stanovske organizacije.

Delo okrajnih društev v Sloveniji.

+ UČIT. DRUŠTVO ZA POLITIČNI OKRAJ LJUTOMER zboruje v četrtek, dne 4. maja t. l. pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Od 9.—10. pevka vaja. Začetek zborovanja točno ob 10. uri! Vspored: 1. Odobritev zadnjega zapisnika. 2. Došli dopisi. 3. Razne stanovske in šolske zadeve. 4. O pouku iz rastlinoznanstva v osnovni šoli. Poroča in s praktičnimi poskusi poudarja tov. Ivanjšič. — Udeležba je obvezna! Za pevce tudi pevka vaja! Odsotnost se mora opravičiti! — Predsednik.

+ SAVINSKO UČ. DRUŠTVO ZA VRANSKI OKRAJ ZBORUJE 4. maja 1922, točno ob 2. pop. na Gomilskem po sledečem sporedu: 1. Hospitacija iz zemljepisja (tov. Zotter). — 2. Odobritev zadnjega zapisnika. — 3. Došli dopisi. — 4. Predavanje tovarišice Brišnikove o gospodinskem nadaljevalnem tečaju. — 5. Določitev članarine in vplačevanje za prvi polletni obrok. — 6. Nasveti glede naročitve novih knjig za okr. učit. knjižnico. — 7. Slučajnosti.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BLIŽNJO OKOLICO zboruje v četrtek, dne 4. maja popoldne v risalnici deške meščanske šole. Ob 15. (3.) uri je pevka vaja, ob 16. (4.) zborovanje, pri katerem govori tovariš Skala »O srbskem pesništvu« ter tovariš Šegula: »Počitniški učit. savezi«. Udeležitev je obvezna za vse člane.

+ NOVOVEŠKO UČIT. DRUŠTVO ZBORUJE v soboto 6. maja t. l. ob 9. uri dop. v telovadnici I. mestne šole na Leporočilo predsednika. 2. Šolski oder: poročila in pokaže nazorno tov. M. Kosec. 3. Ferijalni Savez in učiteljsko: poročila tov. V. Pirnat. 4. Predlog zakona o civilnih državnih nameščencih: poročila tov. Matko. 5. Slučajnosti. Za kosilo naj se udeleženci javijo že pri prihodnji nadučitelju Koscu v Trebnjem, Odbor.

+ DRUŠTVO UČITELJEV IN ŠOLSKIH PRIJATELJEV ZA OKRAJ LJUBLJANSKE OKOLICE ima občni zbor dne 6. maja 1922 ob 9 uri dop. v telovadnici I. mestne šole na Ledini v Ljubljani. Dnevni red je: 1. Pozdrav. 2. Vzgoja mladine v narodno-državnem duhu. Poroča g. učitelj Trošt Francišek iz D. M. Polje. 3. Poročilo odbora in rač. preglednikov. 4. Slučajnosti.

+ UČIT. DRUŠTVO ZA LAŠKI OKRAJ ZBORUJE na Dolu v soboto, 6. maja ob 10. uri po sledečem sporedu. 1. Hospitacija v 2. razredu. 2. Zapisnik. 3. »O medsebojnih odnosih učiteljstva«. Predava tovariš nadzornik g. Ljud. Černe. 4. Petje. 5. Društvene in stanovske zadeve. 6. Slučajnosti. Nujno potrebno je, da se javi zaradi obeda do 5. maja vsak udeleženec tov. Vitku Jurku na Dolu, ker je sicer gostilničarju nemogoče, oskrbeti v ta namen vse potrebno. Da ne bo tega dne manjkalo ni jednega člana, to pričakuje zanesljivo — odbor.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOČEVSKI OKRAJ zboruje dne 13. maja t. l. v Dobropoljah. Na dnevnem redu je kmetijsko predavanje in redni občni zbor društva. Glede kosila naj se vsak sam pripravi pri tov. Filipčniku, učitelju v Dobropoljah. Zdravo!

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARNBERŠKI OKRAJ zboruje v sredo dne 17. maja t. l. ob 9. uri v Vuzenici pri g. Mravljaku in sicer. Dnevni red: 1. »Spremembe v načrtu zak. o osn. šolah« poročila tov. Mirko Lešnik. 2. »Doživljaji v ruskem vjetništvu« poročila tov. A. Višočnik. 3. »O šolski higijeni« (nadaljevanje) podava dr. Makso Pregl. 4. Sprejem članov k »Samopomoči« in zdravniški pregled. 5. Slučajnosti.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

— J. K. n. P.: Če stavimo ime avtorja na koncu spisov imamo posebne vzroke! Pri nas se ljudje tako vedno pradi vprašujejo: Kdo piše in ne, kaj piše? Zato se nam zdi povsem umestno, da se z vsemi sredstvi zatira ta nečedni »običaj«. Iz tega vzroka torej postavimo avtorjevo ime — če ga že objavimo — na koncu sestavka, le v izjemnem slučaju, če avtorjevo ime tako avtoritativno deluje, da vzbudi pozornost čitateljev, ga stavimo spredaj. Splošen običaj je bil, da je uredništvo zahtevalo podpis le pod one članke, za katere ni hotelo prevzeti odgovornosti ali pa, s katerim se ni strinjalo. (Drugače pri znanstvenih revijah in razpravah). Posebno po prevratu se je pa pričelo vse podpisovati; ta običaj seje uvedel v dnevne časopise in tako tudi v naš list. S tem pa izgublja smer lista in stranke, oz. organizacije, katero

list zastopa, na veljavi in vse kar list piše se smatra kot mnenje posameznikov, ki pišejo v list. Anonimnost in z njo zvezana uredniška tajnost je ona privlačna sila in moč časopisja, ki mu daje vpliv in smer, kot mnenje celote, ki daje listu in organizaciji, katero zastopa list, poseben prestiž. — Uporabiti je vsa sredstva, da čitatelje privedemo do čitanja vseh člankov, zato mora že v naslovu tiskati privlačno jedro, ki vzbudi bralčevo pozornost, uporabiti je večji tisk naslova ali posebno notico med dnevnimi vestmi, ki ga opozarja na članek, ker te vsaj pregleda, če ne prebere, vsakdo. Ne gledamo na one, ki izpolnijo svojo duševno dolžnost do stanu in organizacije, ampak na one, ki jih moramo z veliko silo vlačiti za seboj, ker jim list prečesto obleži tako, kakor ga prejmejo. Ni pa samo pri nas tako, zato bi bilo napadno izrabljati to našo izjavo! Anonimnost je za nas principijelno vprašanje o katerem hočemo izpregovoriti še odločilno besedo, ker nečemo izgubiti tudi onih sutrudnikov, ki so za princip podpisovanja.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Vse naše članstvo, šolska vodstva in okrajne učit. knjižnice opozarjamo, da imamo na zalogi še sledeče stare letnike »Popotnika«: 1886, 1888 do 1892, 1894, 1895, 1900, 1904 do 1910, 1912 do 1917. Sezite pridno po njih. Uprava listov UJU.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Moderni planovi za proučevanje djaka. Dr. Paja Radosavičević. Izšla kot 3. zvezek »Učiteljske ročne biblioteke«, ki jo urejuje učitelj Dušan Ružič in izhaja v knjigarni učit. del. dr. Natošević v Novem Sadu. Cena 8 Din.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

RAZPIS UČNIH MEST.

Razpisujejo se naslednja učna mesta v stalno namestitev:

I. Celjski okraj:

1. Dobrna, 4-razrednica, nadučiteljsko mesto ter po eno mesto učitelja in učiteljice.
2. Dramlje, 4 razrednica, nadučiteljsko mesto in eno mesto učitelja ali učiteljice.
3. Gotovlje, 3 razrednica, eno mesto učitelja ali učiteljice.
4. Griže, 5 razrednica z razred. za oddaljene, eno mesto za učitelja ali učiteljico.
5. Št. Jurij juž. žel., deška 5-razrednica, 2 mesti za učitelja.
6. Ljubečna, 5 razrednica, nadučiteljsko mesto in 3 učiteljska mesta (vsaj eno za učitelja).
7. Št. Lorenc pod Prožinom, 3 razrednica, po eno mesto za učitelja in učiteljico.
8. Nova cerkev, 4 razrednica, nadučiteljsko mesto in eno mesto za učitelja ali učiteljico.
9. Št. Pavel pri Preb., 6 razredn. z razred. za oddaljene, eno mesto za učitelja.
10. Št. Peter Sav. d., 3 razredn., eno mesto za učitelja ali učiteljico.
11. Petrovče, 5 razredn., 1 mesto za učitelja ali učiteljico.

12. Zgornja Ponikva, 2 razredn., nadučiteljsko in učiteljsko mesto (posebno pripravno za učiteljsko dvojico).

13. Svetina, enorazredn., mesto za učitelja-voditelja.

14. Teharje, 4-razrednica z 1 vzporednico, mesto za učitelja ali učiteljico.

15. Mesto za okrajnega pomožnega učitelja s sedežem v Celju.

II. Laški okraj:

1. Henina, krajni šolski svet Jurkloster, enorazrednica, mesto učitelja-voditelja.

2. Sv. Katarina, krajni šolski svet Trbovlje, dvorazredn., eno mesto učitelja ali učiteljice.

3. Laško, 6 razredn. z 2 vzporedn., 1 mesto učitelja ali učiteljice.

4. Loka pri Zid. m., 3-razredn., 1 mesto za učiteljico.

5. Sv. Miklavž nad Laškim, enorazredn., mesto učitelja-voditelja.

6. Trbovlje, deška 7-razredn. z 2 vzporedn., 1 mesto učitelja.

7. Trbovlje, deklška 6 razredn. z 2 vzporedn., 1 mesto učiteljice.

8. Trbovlje-Vode (krajni šol. svet Trbovlje), osemrazredn. s 3 vzporedn. deška šola, 3 mesta za učitelje.

9. Trbovlje-Vode, 8 razredn. dekl. šola s 3 vzporedn., 3 mesta za učiteljice.

10. Zidani most, 4. razredn. z 1 vzporedn., 1 mesto učitelja ali učiteljice.

III. Vranski okraj:

1. Braslovče, 6 razredn., 1 mesto učitelja in 1 mesto učitelja ali učiteljice.

2. Št. Jurij ob Tab., 4-razrednica z 1 vzporednico, 1 mesto učitelja.

3. Polzela, 5 razredn., mesto nadučitelja.

4. Vransko, 6 razredn. z 1 vzporedn. in razred. za oddaljene, eno mesto učitelja in eno mesto za učitelja ali učiteljico.

Pravilno opremljene prošnje se naj predložijo službenim potom pri dotičnem krajnem šolskem svetu do 16. maja 1922. Celje, dne 14. aprila 1922.

Predsednik
Žužek I. r.

Štev. 1673 o. š. sv.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

Po naročilu višjega šolskega sveta z dne 10. aprila 1922, št. 4797, se razpisuje v stalno nameščenje učiteljsko in voditeljsko mesto na enorazredni dvojezični osnovni šoli v Nemški Loki.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo najkasneje do dne

11. maja 1922

po predpisani službeni poti pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet Kočevje.

dne 18. aprila 1922.

Predsednik:

Dr. Fran Ogrin, I. r.

Št. 235

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

Na podlagi odloka višjega šolskega sveta z dne 27. marca 1922, št. 3138 se razpisuje učiteljsko službo na štirirazredni osnovni šoli v Dobrovi v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani poti do dne

25. maja 1922

pri podpisnem okrajn. šolskem svetu.

Okrajni šolski svet Brežice.

dne 8. aprila 1922.

ZAHVALA.

Za vse dokaze iskrenega sočutja, ki so nam bili izkazani ob nenadomestljivi izgubi naše nad vse ljubljene hčerke, oziroma sestrice, gospodične

PAVLINE ČERNE

učiteljice v Turnišču,

se tem potom najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so v času njene boleznijo tolažili

Posebno se zahvaljujemo gg. kolegom, kolegijam, gg. častnikom, vsem uradnikom, šolski mladini, osobito pa gđ. učiteljici Tonči Jezevškovi za ves trud, ki ga je imela, da se je pogreb tako sijajno izvršil.

Istotako se zahvaljujemo za prekrasne vence in cvetje — ter vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti.

V Ljubljani, dne 20. aprila 1922.

Globoko žalujoča rodbina
Černetova.